

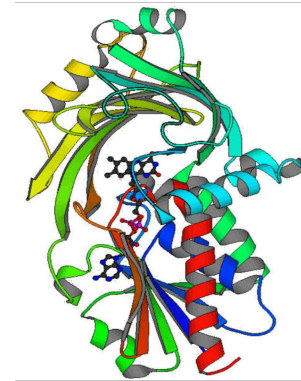
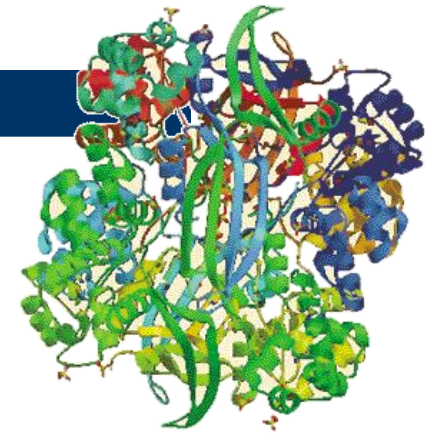
VALGUD (EHITUS)

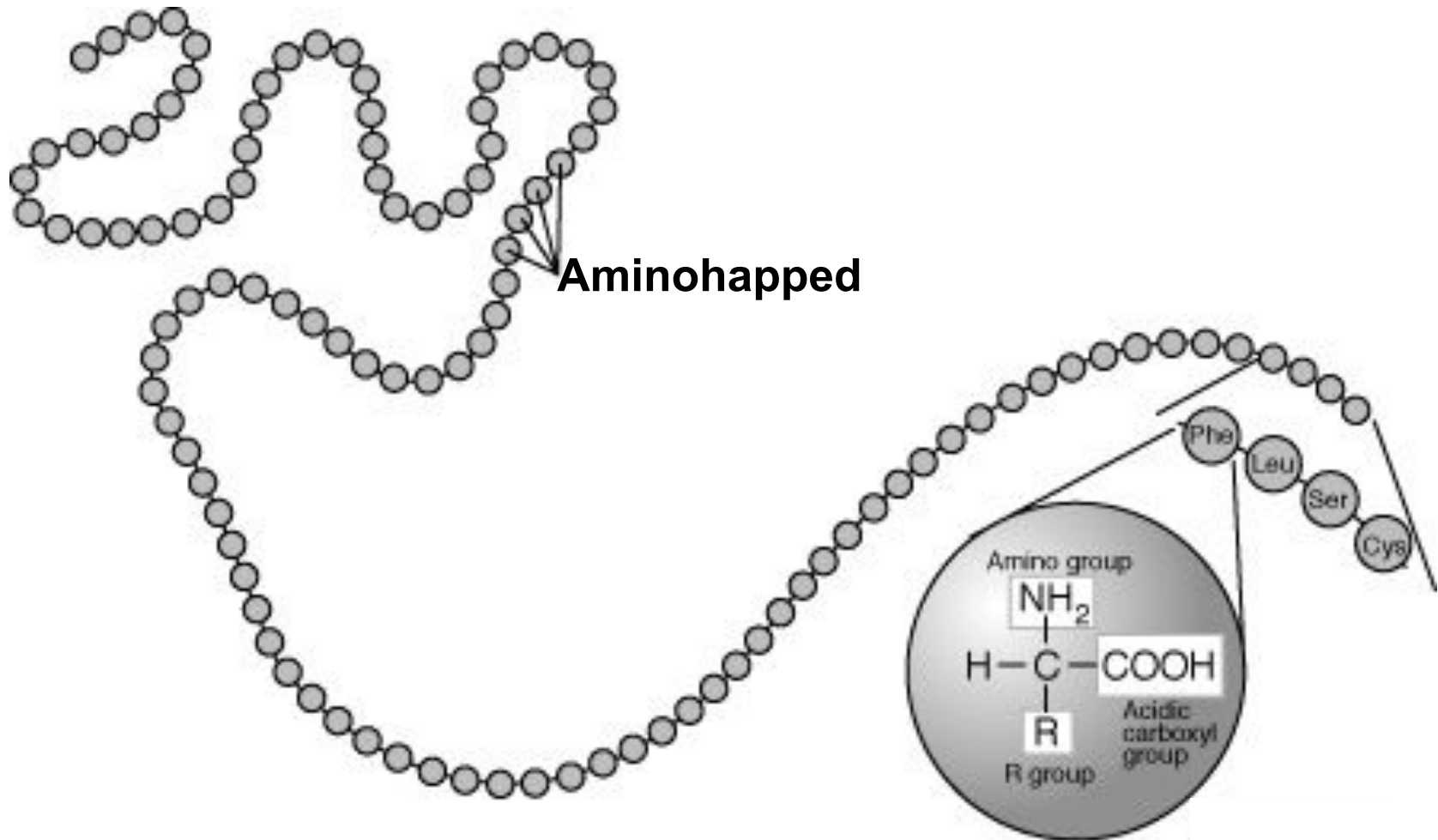
Koostas Kersti Veskimets

Valkude töös seisneb elu!

- Erinevaid valke on looduses lõpmata (?) palju, inimese rakkudes on 500 000 (?)
- Igal valgul (molekulil) on oma, ainult üks ülesanne.

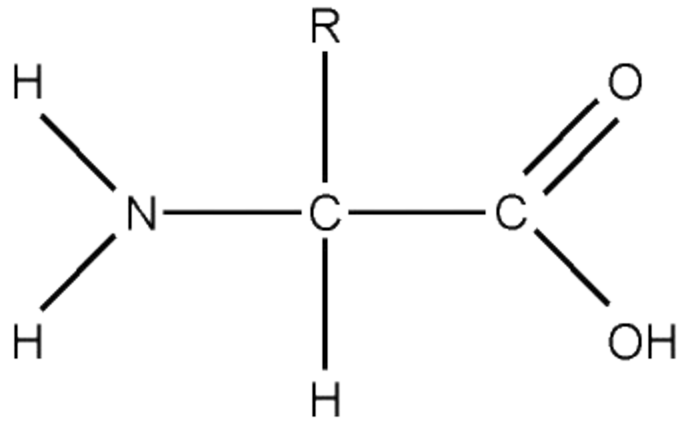
Valgud, ehk proteiinid on polümeerid, mille koostisosadeks on **aminohapped**

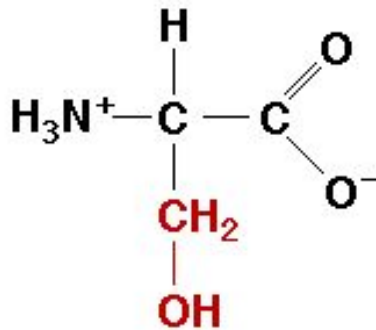
Erinevaid aminohappeid on 20

- Miks saab olla nii palju erinevaid valke?
- Sest aminohapped on erinevas järjestuses ja neid on ka erinev arv valgumolekulis.
- Mis määrab valgu ülesande (töö)?
- Aminohappeline **järjestus** määrab valgu ülesande.
- Mis määrab aminohappelise järjestuse?
- **DNA**

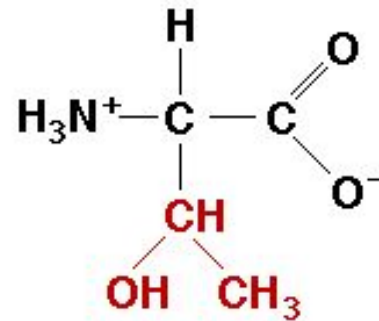
Aminohappe üldvaalem

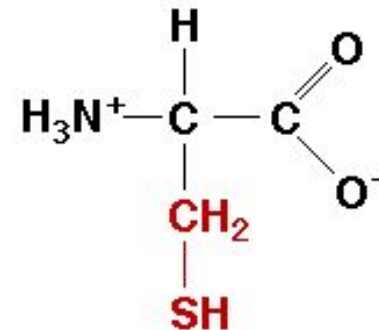
Mõned aminohapped

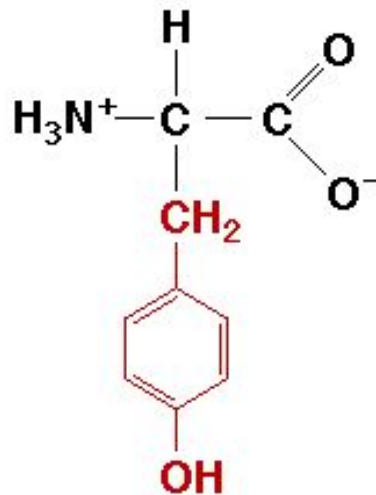
Serine (Ser)

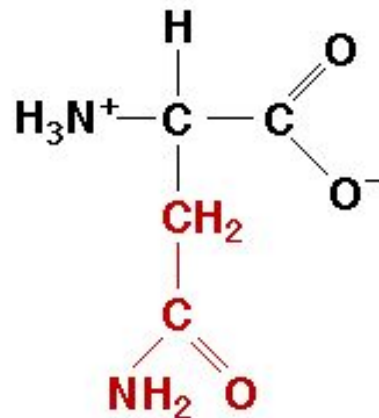
Threonine (Thr)

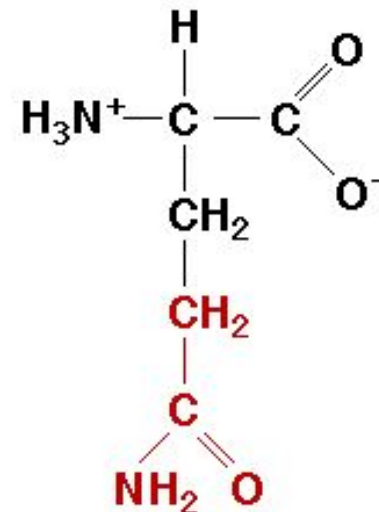
Cysteine (Cys)

Tyrosine (Tyr)

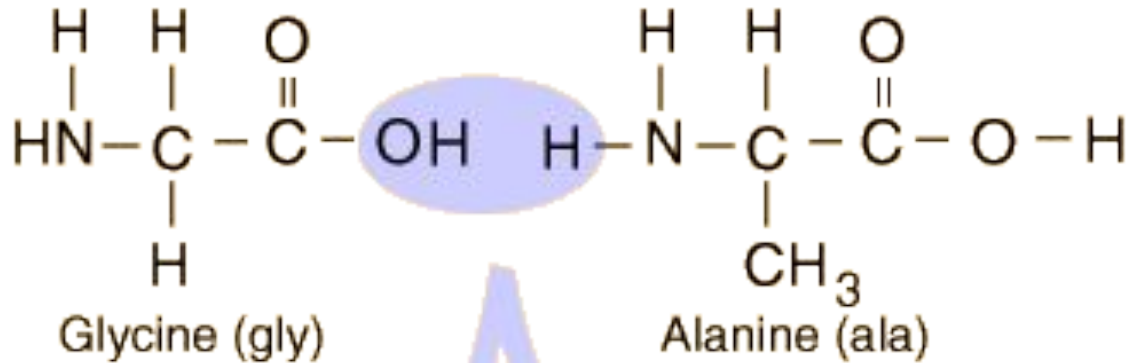

Asparagine (Asn)

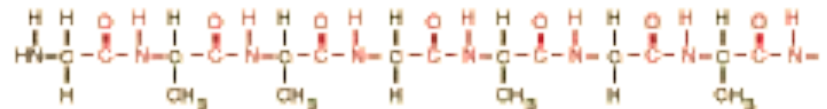
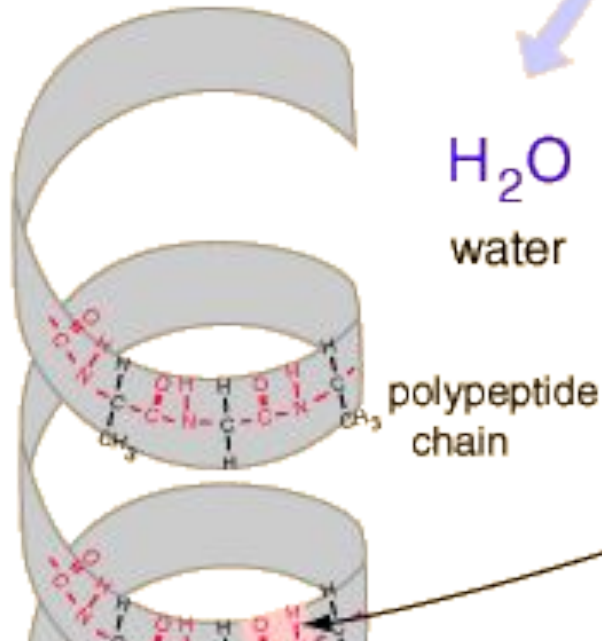
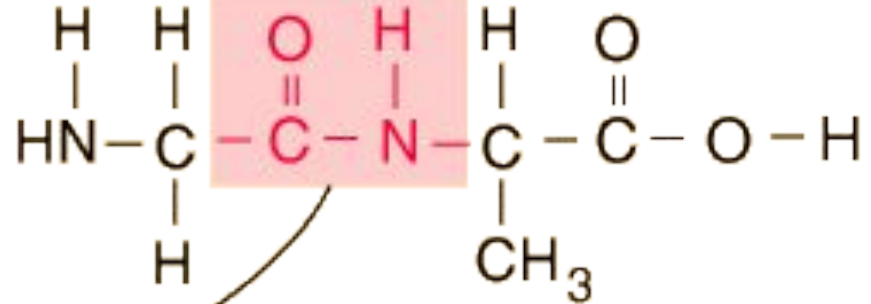
Glutamine (Gln)

Peptidsideme moodustumine

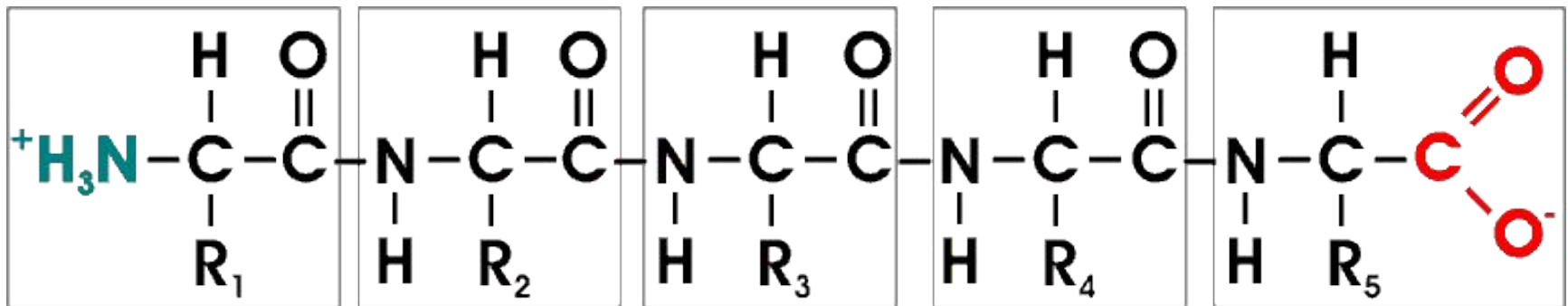
H_2O
water

+

Polüpeptiid

- Peptiidside on tugev side!
- Laguneb ainult hapetes keetmisel.

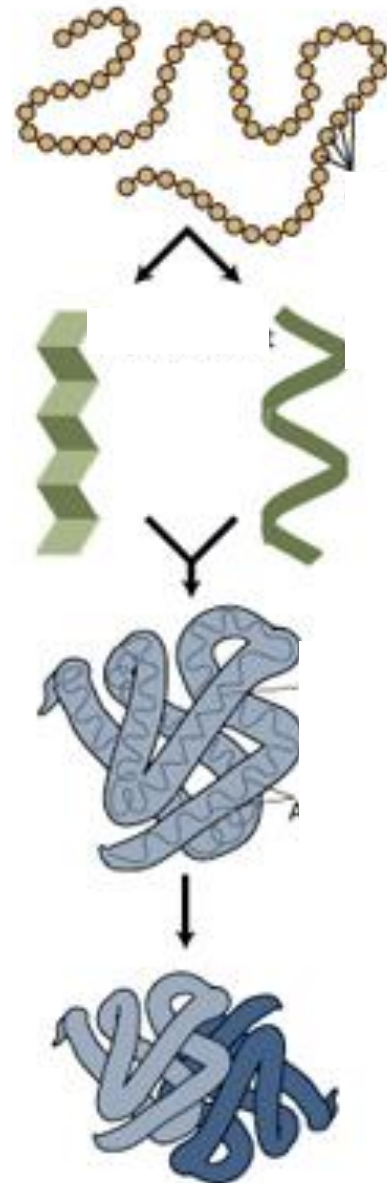
Valkude struktuurid

Esimest järku struktuuri hoiavad peptiidsidemed.

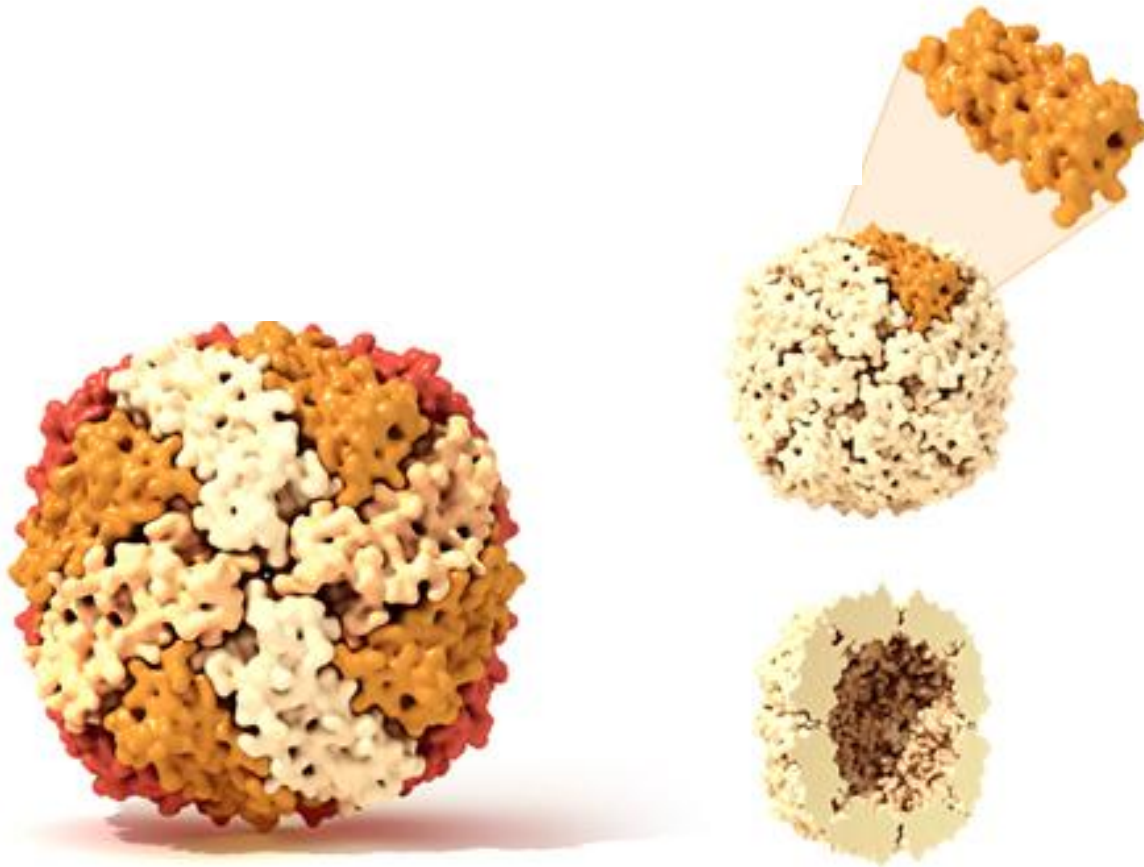
Teist järku struktuur on keerdumine (nõrgad sidemed).

Kolmandat järku struktuur on gloobul (nõrgad sidemed).

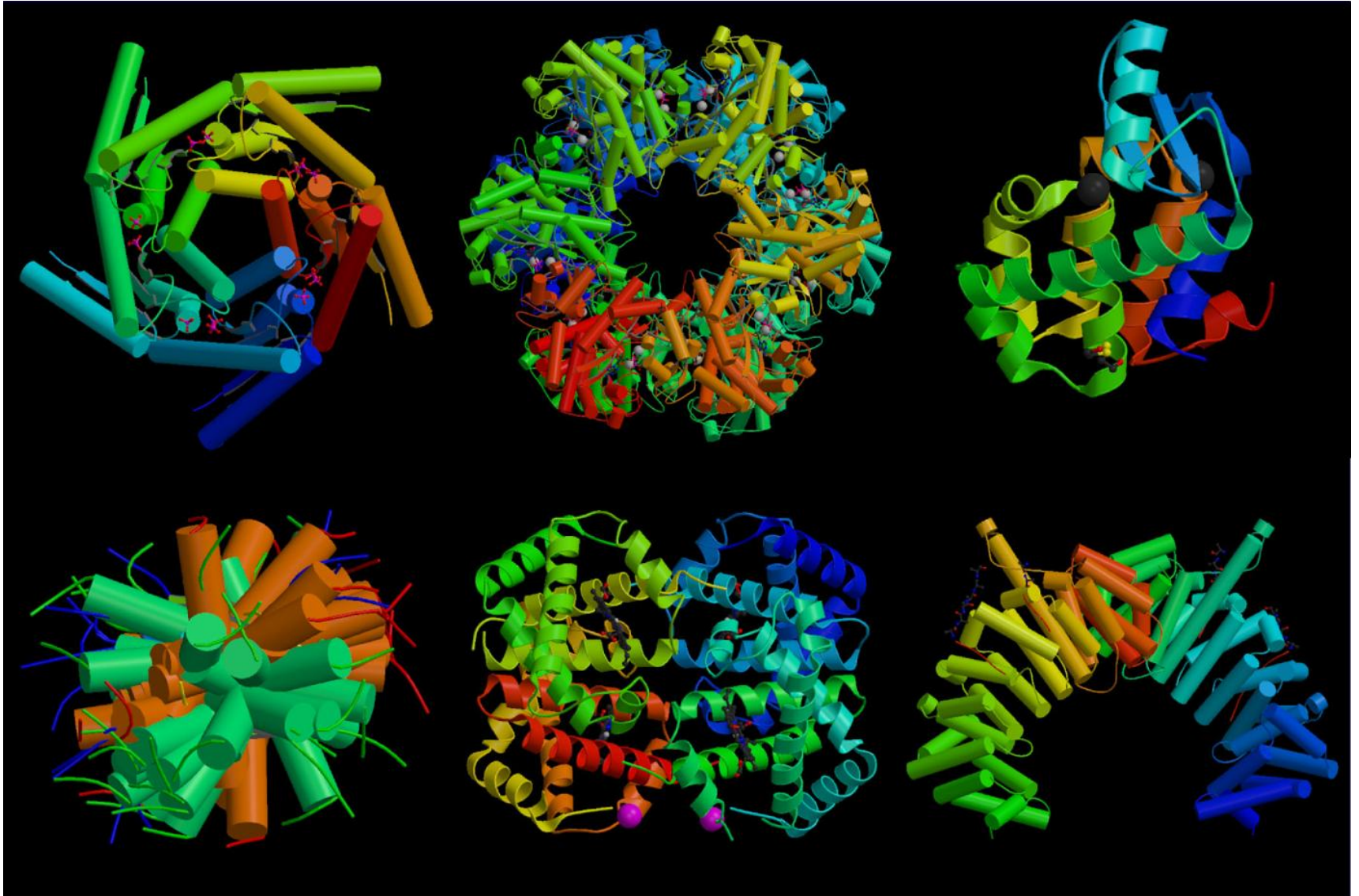
Kui ühinevad mitu polüpeptiidi, siis on neljandat järku struktuur.

Kvaternaarstruktuur ehk 4. järgu struktuur

Valkude kõrgemat järku struktuuride mudeleid

Valgustruktuuride muutumisest

- Valkude **denaturatsioon** – valkude kõrgemat järku struktuuride lagunemine (kuumutamisel, tehnilisel töötlemisel)
- Valkude **renaturatsioon** – kõrgemat järku struktuuride taastumine
- Valkude **hüdrolüüs** – peptiidsidemete lõhkumine ehk primaarstruktuuri lagunemine (hapetes keetmisel). Inimese maos toimub **pepsiini** abil HCl keskkonnas.

Mille kaudu on määratud **valg** **ülesanne?**

Tema kõrgemat järku struktuuridega

Aminohappelise järjestusega
(primaarstruktuuriga)

DNA

Täpsemalt DNA nukleotiidjärjestusega
(primaarstruktuuriga)